

Peruskurssi ja työkalut kehotunnekasvatukseen

A. Peruskurssi ja työkalut kehotunnekasvatukseen..... 2

1. Johdatus kehotunnekasvatukseen	3
Kehotunnekasvatus on laaja kokonaisuus	4
Oikeus omaan kehoon ja turvaan	5
2. Seksuaalinen kehitys	6
3. Puheeksi ottaminen.....	8
Aikuisen monet tunteet.....	8
Harjoittele puheeksi ottamista.....	9
4. Vahvista lasten hyvinvointia	10
Myönteinen kehonkuva	10
Häirinnän ehkäisy	11
Asialliset sanat	12
5. Näihin on hyvä valmistautua	13
Monet kulttuurit.....	14
Unnutus eli lapsen itsetyydytys.....	16
6. Turvataidot	17
Pienten lasten mediataidot	18
7. Työkaluja kehotunnekasvatukseen	19
Erityisesti ammattilaisille	19
Starttipaketti ammattilaisille.....	19
Ikätasoinen kehitys.....	19
Tietovihko	19
Puheeksi ottamisen kortit	20
Väestöliiton kehotunnekasvatuksen verkkosivut.....	20
Harjoitukset lapsiryhmälle.....	20
Videoita ammattilaisten käyttöön.....	21
Pikku Kakkosen opetusvideot omasta kehosta	21
Erityisesti vanhemmille:.....	22
Starttipaketti vanhemmille ja lapsille.....	22
Tutkimusmatka upeaan kehoon.....	22
Vanhempainiltamalli	22
Hyvä Kysymys -sivusto	22
Lähteet ja perusta	23

A. Peruskurssi ja työkalut kehotunnekasvatukseen

Tervetuloa tutustumaan Väestöliiton kehotunnekasvatuksen peruskurssiin. Kurssi on tarkoitettu ammattilaisille, jotka tekevät töitä 0-7-vuotiaiden lasten kanssa. Tämä on omatoimisesti tehtävä kurssi. Voit suorittaa kurssin itse. Lue materiaalit, katso videot ja tee tehtävät. Kurssilla ei ole opettajaa.

- Kurssilla opit, miten voit käsitellä pienten lasten kanssa esimerkiksi omaa kehoa, seksuaalisuutta, tunteita ja oikeuksia. Nämä asiat ovat kehotunnekasvatusta eli pienten lasten seksuaalikasvatusta.
- Useimmat aiheet ovat jo tuttuja lasten kanssa työtä tekeville ammattilaisille. Kehotunnekasvatus laajentaa näkökulmia.

Kurssi etenee numerojärjestyksessä alusta loppuun. Voit tutustua kurssiin omassa tahdissasi. Voit syventyä erityisesti niihin aiheisiin, jotka kiinnostavat sinua.

- Kurssiin kuuluu videoita ja tehtäviä. Monissa kohdissa on linkkejä. Kun klikkaat linkkejä, löydät lisää tietoa.

Videot aukeavat [vihreistä linkeistä](#) You Tubessa. [Sinisistä linkeistä](#) aukeaa Väestöliiton materiaalit.

Kurssi tarjoaa perustiedot ja -taidot kehotunnekasvatuksesta.

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Tervetuloa tutustumaan kehotunnekasvatuksen peruskurssiin

- Kurssi on ammattilaisille, jotka tekevät töitä pienten lasten kanssa
- Omatoimisesti opiskeltava kurssi
- Miten voit käsitellä esimerkiksi lasten kehoa, seksuaalisuutta ja oikeuksia
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

1.Johdatus kehotunnekasvatukseen

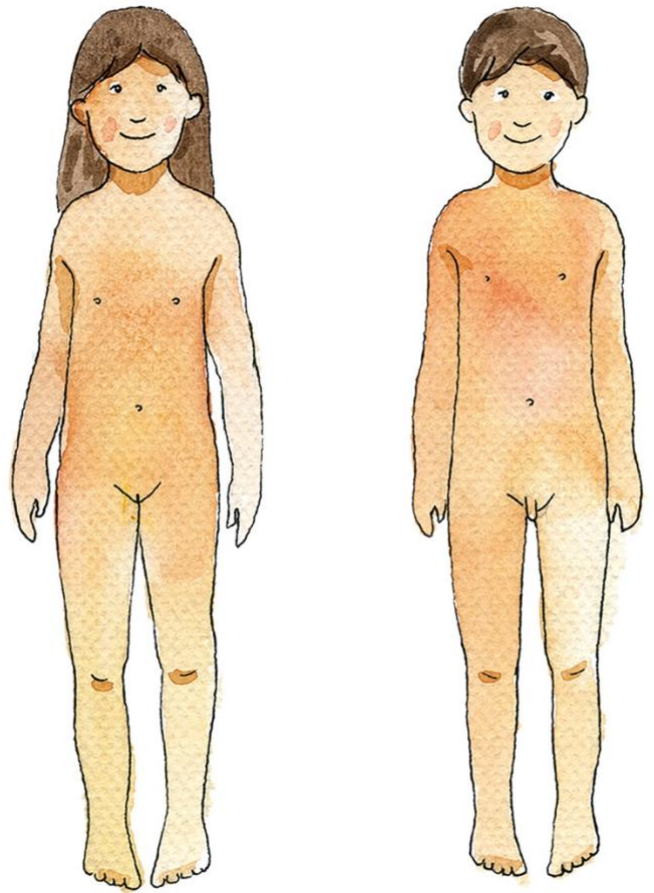
- **Kehotunnekasvatus on seksuaalikasvatusta, joka sopii lapsen ikään.**

Kehotunne on jokaisen ihmisen oma tunne, joka tuntuu omassa kehossa.

Se on jokaisella ihmisellä omanlainen.
Se on tärkeä tunne ja sitä saa arvostaa.

Kehotunnekasvatuksen tavoitteena on myönteinen kehoitsetunto ja kehonkuva. Kehoitsetunto ja kehonkuva tarkoittavat sitä, että arvostaa omaa kehoaan.

Opeta lapsille nimet kehon kaikille paikoille, turvataidot ja lasten oikeudet.

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Mitä on kehotunnekasvatus

- Pienten lasten seksuaali- ja turvataitokasvatusta
- Kuvaa paremmin pienten lasten kehitystä ja tarpeita
- Tavoitteena on myönteinen kehoitsetunto ja kehonkuva
- [Katso video klikkaamalla tästä](#)

TEHTÄVÄ

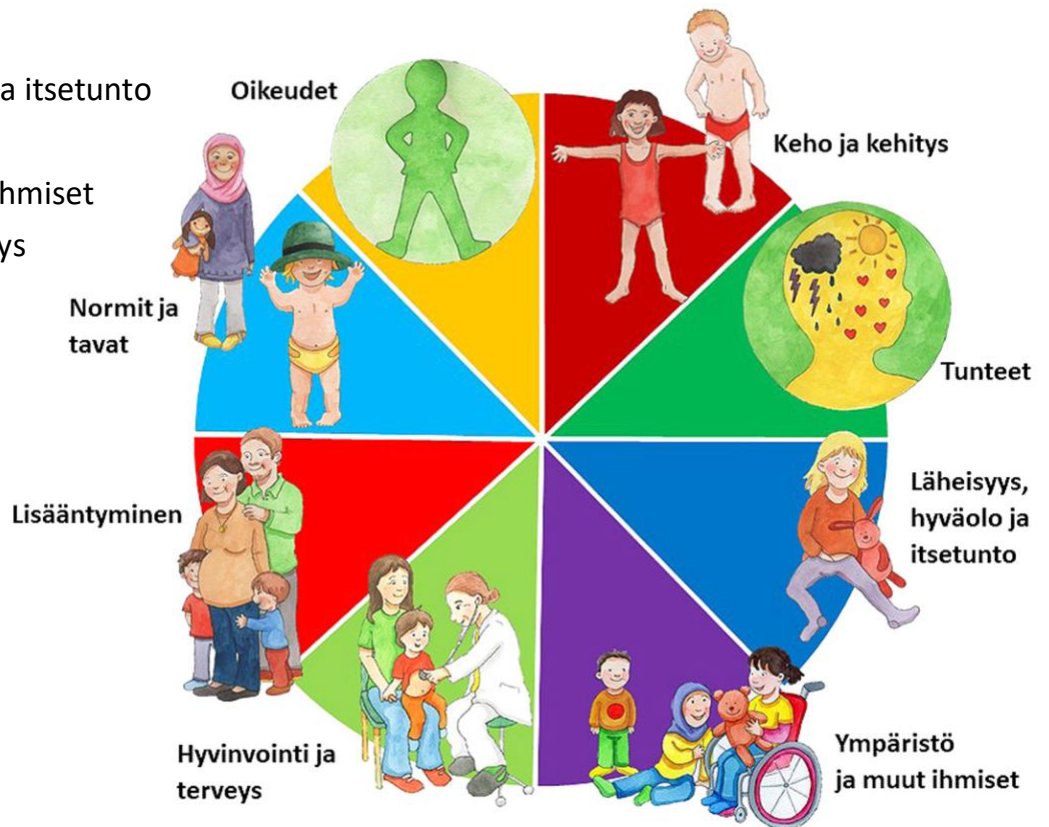
- Mitä ajatuksia ja tunteita sinulla on lasten kehotunnekasvatuksesta?

- Voit kirjoittaa lyhyesti kokemuksia lapsuudestasi, miten oma seksuaalikasvatuksesi sujui.

Kehotunnekasvatus on laaja kokonaisuus

- **Kehotunnekasvatuksessa käsitellään monia asioita. Kehotunnekasvatus sisältää kahdeksan aihetta.**

- Keho ja kehitys
- Läheisyys, hyväolo ja itsetunto
- Tunteet
- Ympäristö ja muut ihmiset
- Hyvinvointi ja terveys
- Lisääntyminen
- Normit ja tavat
- Oikeudet

Käy läpi kaikki kahdeksan aihetta lasten kanssa.
Kaikki nämä aiheet liittyvät ihmisen seksuaalisuuteen.
Aiheisiin voit tutustua voit tutustua seuraavan videon ja tehtävän avulla.

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Kokonaisvaltainen kehotunnekasvatus

- Lapsen hyvinvointiin tähtäävä kokonaisuus.
- Se kuvaa hyvin lapsen kehitystä ja tarpeita.
- Opetta tietoa, taito ja myönteinen asenne.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

TEHTÄVÄ

- Tutustu tiivistelmään Mitä on kehotunnekasvatus
- Mieti, mitkä aiheet ovat sinulle tutuimmat ja mistä kaipaisit lisätietoa.

Oikeus omaan kehoon ja turvaan

- Jokaisella lapsella on oikeus olla turvassa ja kertoa mielipiteensä. Lapsella on oikeus kasvaa ja kehittyä rauhassa.

Nämä oikeudet täytyy opettaa lapsille. Lapset oppivat omat oikeutensa, kun aikuiset kertovat niistä. Silloin lapset oppivat myös puolustamaan omia oikeuksiaan.

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Lapsen seksuaalioikeudet

- Lapsillakin on seksuaalioikeudet.
- Jokaisella lapsella on oikeus olla omanlainen.
- Suojele ja puolusta lasten oikeuksia.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

2. Seksuaalinen kehitys

- **Lapsi on luonnostaan ylpeä kehostaan ja suhtautuu siihen avoimesti. Lapset ovat uteliaita ja tiedonhaluisia.**

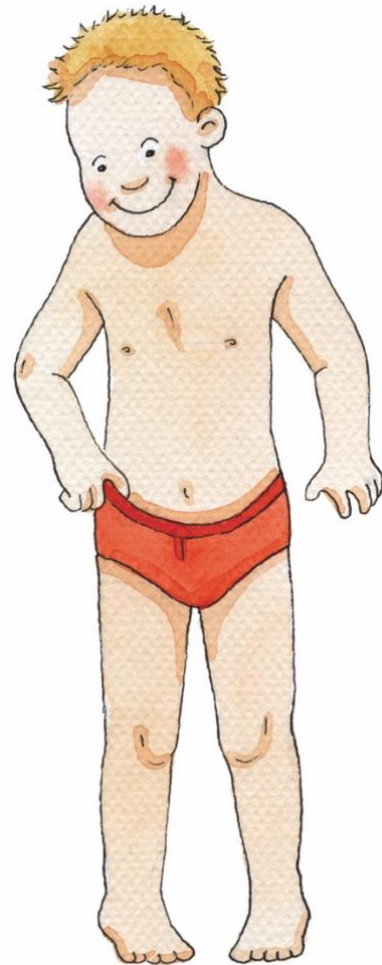
Aikuisten pitää tukea ja suojata myös lapsen seksuaalista kehitystä.

Tutustu videoiden ja tehtävien kautta, miten seksuaalinen kehitys etenee lapsilla.

Jokainen lapsi kehittyy yksilöllisesti, myös seksuaalisuudessa.

Kasvatuksen pitää seurata lapsen ikää ja kehitystasoa.

Joskus lapsen seksuaalinen käytös voi olla huolestuttavaa, toisia lapsia häiritsevää tai satuttavaa. Silloin lapsi tarvitsee rauhoittelua ja apua. Lisätietoa löydät [Uteliaana seksuaalisuudesta](#) -tietovihkosta.

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Lapsen seksuaalisuus

- Liittyy läheisyyteen, oikeuksiin ja tunteiden kokemiseen.
- Saman suuntaista tietoa annetaan kotona, varhaiskasvatuksessa ja koulussa.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

Seuraava video sisältää:

Ikä- ja kehitystasoon sopiva tieto

- Arvosta lapsen kehitysvaihetta.
- Tutustu eri kehitysvaiheisiin materiaaleistamme.
- Puhu ja näytä vain asioita, joita lapsi voi ymmärtää.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Mikä on tavallista seksuaalista käytöstä?

- Lapset ovat avoimia myös seksuaalisuudessa.
- Suurin osa lapsista ilmentää seksuaalisuuttaan jollakin tavalla.
- Aikuisen on tärkeä osata tukea lapsen seksuaalista kehitystä.
- On tärkeää osata myös arvioida, milloin lapsen käytös on huolestuttavaa.
- [Katso video klikkaamalla tästä:](#)

TEHTÄVÄ

- Tutustu lasten seksuaaliseen kehitykseen, seksuaalisuuden portaiden videoiden avulla. Nämä videot ovat tekstitettyjä, mutta eivät ole selkokieltä.

Seksuaalisuuden portaat:

1. Olen ihana

[Katso video klikkaamalla tästä:](#)

2. Tykkäyskaveri

[Katso video klikkaamalla tästä:](#)

3. Idoli ihastuttaa

[Katso video klikkaamalla tästä:](#)

4. Vanhempien ihailu

[Katso video klikkaamalla tästä:](#)

TEHTÄVÄ

- Voit tutustua lapsen seksuaalisuuteen täältä:

[0-1v](#) [2-3v](#) [4-5v](#) [6v](#)

3. Puheeksi ottaminen

- **Monille aikuisille on tuttua ja helppoa puhua lapsille seksuaalisuudesta. Toisille aihe on vieraampi. Jokainen tuntee omalla tavallaan. Jokaisella on omat kokemukset ja elämänkulku.**

Voit kehittyä kun harjoittelet puhumista.

Usein eri työkaverit ja perheet suhtautuvat kukin omalla tavallaan lasten kehotunnekasvatukseen. Yhdessä puhumalla asiat selviävät. Silloin voitte sopia kehotunnekasvatuksesta aikuisten kesken.

Aikuisen monet tunteet

On tavallista, että kehotunnekasvatus herättää aikuisessa monenlaisia tunteita. Kaikki tunteet, kuten häpeä tai hämmennys, kannattaa hyväksyä.

Puhu tunteistasi toisen aikuisen kanssa, se auttaa sinua etenemään. Suojaa lapsia omilta kielteisiltä tunteiltasi.

Useimmille lapsen seksuaalisuus on luonnollinen ja iloinen asia.

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Häpeä

- Lapsi saa tutkia itseään ilman häpeää.
- Ole lempeä. Vältä siirtämästä häpeää lapsille.
- Hyväksy oma häpeän tunteesi ja harjoittele puhumaan avoimesti.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Aikuisten tunnereaktiot

- Oma kasvatus ja kokemukset vaikuttavat.
- Lapsi voi kokea aikuisen vaikeat tunteet pelottavina tai hämmentävinä.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

Harjoittele puheeksi ottamista

- Jos kehotunnekasvatuksen aiheet ovat uusia ja et ole puhunut niistä ennen, sinun kannattaa harjoitella niitä.

Kehotunnekasvatuksen aiheista voit puhua monilla eri sanoilla ja tavoilla.

Mieti itsellesi sopivat sanat jo etukäteen.

Tutustu valmiisiin puhumisen malleihin.

Voit harjoitella itseksesi,

ystävän tai työkavereiden kanssa.

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Kehotunnekasvatuksen puheeksi ottaminen

- Aikuisen tehtävä on ottaa puheeksi kehotunnekasvatus
- Silloin lapset saavat sanoja ja mallin puhua. He uskaltavat ottaa asioita puheeksi.
- Tee suunnitelma, miten toteutat kehotunnekasvatusta.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Vinkkejä puheeksi ottamiseen

- Valmistaudu etukäteen ja harjoittele.
- Tutustu valmiisiin materiaaleihin.
- Anna myös kuuntelijalle aikaa tutustua aiheeseen.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Puheeksi ottamisen haasteet

- Epävarmuus ja arkuus.
- Puhumattomuuden perinne.
- Kuulijan kohtaaminen jännittää.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

TEHTÄVÄ

- Valitse [Puheeksi ottamisen korteista](#) viisi korttia.
- Tutustu myös [Ohjaajan oppaaseen](#).
- Keskustelkaa korttien aiheista yhdessä työkaverin kanssa.

4. Vahvista lasten hyvinvointia

- **Seksuaalisuus on osa ihmisten hyvinvointia koko elämän ajan, syntymästä vanhuuteen. Kun vahvistat lasten hyvinvointia ja itsetuntoa, autat lapsia pärjäämään elämässä.**

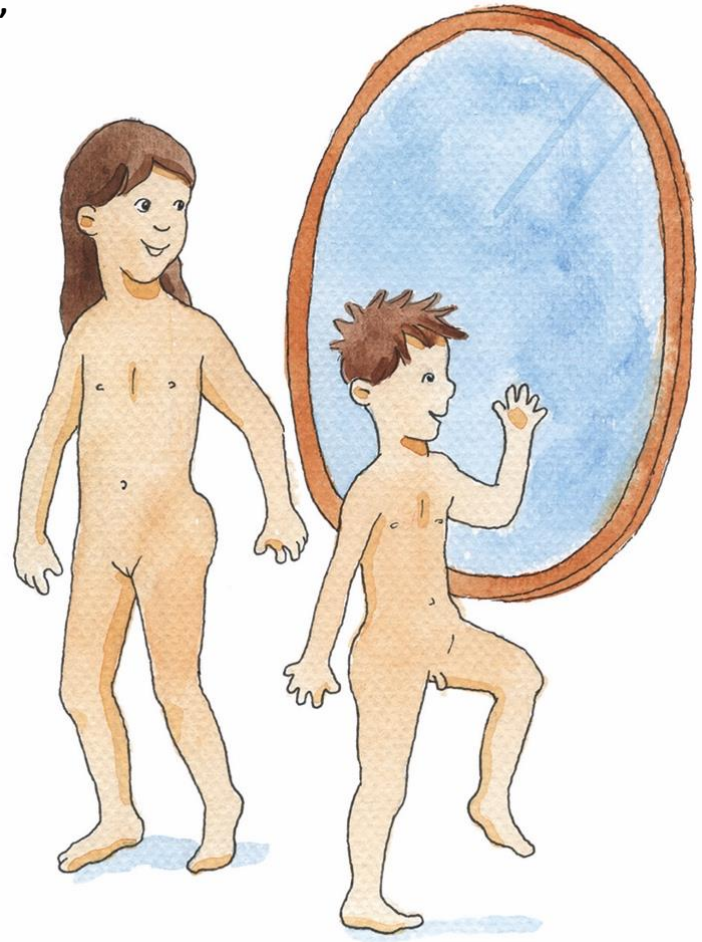
Myönteinen kehonkuva

Jo pienet lapset rakentavat käsityksen siitä, onko heidän kehonsa riittävän hyvä.

Myönteinen ajatus omasta kehosta auttaa suojaamaan ja hoitamaan itseä koko elämän ajan.

Puhu omasta ja toisten kehosta aina arvostavasti.

Kun lapsi arvostaa omaa kehoaan, hänen itsetuntonsa vahvistuu.

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Kehoitsetunto

- Kertoo, miten hyvänä ihminen kokee kehonsa.
- Vahvistuu, kun kehoa kohdellaan hyvin ja siitä puhutaan arvostavasti.
- Aikuisen malli on tärkeä. Arvosta omaa ja toisten kehoja.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

TEHTÄVÄ

- Mieti, miten puhut omasta kehostasi lasten kuullen.

Häirinnän ehkäisy

- **Jo pienetkin lapset saattavat matkia tai keksiä käytöstä, joka loukkaa toista lasta. Pienet lapset eivät tarkoita sillä pahaa.**

Kuitenkin tällainen käytös voi muuttua kiusaamiseksi, jos se saa jatkua.

Puutu aina häiritsevään käytökseen rakentavasti. Silloin lapset oppivat toimimaan niin, että kiusaamista ei pääse syntymään.

Opettele tavat, joilla voit ehkäistä epäasiallista ja loukkaavaa käytöstä.

Opetta lasta olemaan reilu kaveri. Kun lapsi osaa empatiaa ja sosiaalisia taitoja, Hän osaa ottaa muut huomioon. Opetta empatia ja sosiaaliset taidot niin, että et syyllistä lasta.

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Pisarapuuttuminen

- Jokainen lapsi haluaa tuntea olevansa turvassa ja hyväksytty.
- Pysähdy pohtimaan tapahtumia leimaamatta ketään.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

TEHTÄVÄ

- Keskustele työkaverin kanssa tunnistatteko häirintää lapsiryhmässä.

Asialliset sanat

- On tärkeää, että pienet lapset oppivat asioita, jotka liittyvät kehon osiin, hygieniaan ja eritteisiin.

Pienet lapset vasta harjoittelevat pidättämistä, suolen toimintaa ja pissaamista. Nämä taidot ovat heille tärkeitä.

Niistä pitää puhua avoimesti ja asiallisesti. Kehonosille on tavalliset nimet, kehonosat eivät ole kirosanoja. Esimerkiksi asiallinen sana on peppu ja perse on epäasiallinen sana.

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Vastataan lapsille asiallisesti

- Opeta asialliset ja sallitut sanat sukuelimille ja eritteille.
- Lapsille turvallisinta on, että he saavat puhua kaikesta.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

TEHTÄVÄ

- Tutustu linkistä PIKKU KAKKOSEN turvataitovideoon 'Nimet ihmiskehon eri osille'.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)
- Mieti, miksi lapsen sukuelimillä, eritteillä ja kehon kaikilla osilla pitää olla nimi, jota lasten on sopivaa käyttää.

5. Näihin on hyvä valmistautua

- **Osa kehotunnekasvatuksen aiheista on monille uusia tai vieraita. Niistä voi herätä kysymyksiä. Osa aiheista voi herättää epävarmuutta.**

Voit myös kuulla monia kysymyksiä tai pohdintoja siitä, onko kehotunnekasvatus tarpeellista lapsille.

Lapset kysyvät usein kehoon liittyviä kysymyksiä. Turvalliselta aikuiselta lapsi saa parhaan vastauksen.

Materiaaleihin on hyvä tutustua etukäteen. Silloin voit parhaalla tavalla valmistautua lasten kysymyksiin ja kertoa kehotunnekasvatuksesta.

Monet kulttuurit

● Huomioi lasten monenlaiset taustat.

**Kunnioita kotien kulttuureja
ja toteuta samalla
yhteistä kehotunnekasvatusta.**

Anna tietoa ja materiaalia ensin aikuisille.
Muuten lapsi joutuu välittämään tietoa herkstä aiheesta.

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Kolmen K:n periaate

- Kunnioita, kuuntele ja kysy.
- Ole kiinnostunut toisen näkökulmista ja kokemuksista.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Huomioi monikulttuurinen vanhempi

- Uskalla puhua ja ole avoin.
- Kaikki tarvitsevat tietoa kehotunnekasvatuksesta.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Hyvä vanhemmuus

- Mitä on hyvä vanhemmuus eri kulttuureissa?
- Keskustele vanhempien kanssa eri kulttuurien tavoista olla hyvä vanhempi.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

Mistä vauvat tulevat

- **Lapset haluavat tietää, miten ihmiset saavat alkunsa.**

Lisääntyminen, vauvan syntymä, adoptio, koeputkihedelmöitys ja lapsettomuus ovat asioita, joista pitää oppia kertomaan lasten tasolla.

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Puhu lisääntymisestä lapsen kanssa

- Puhu lapselle totuuden mukaisesti.
- Miettikää yhdessä vanhempien kanssa miten puhutte aiheesta lapsille.
- Puhumisen malleja löydät **Ohjaajan oppaasta**, sivu 17-18.
- Kuvakirjat ovat hyvä apu. **Kirjalista löytyy [tästä](#)**.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Lapset haluavat tietää, miten ihmiset saavat alkunsa:

- Lapset saavat tietoa monista lähteistä.
- He kysyvät miten vauva menee vatsaan tai saa alkunsa.
- He kuulevat sanoja kuten seksi.
- Turvallinen aikuinen vastaa kaikkiin kysymyksiin.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

Unnutus eli lapsen itsetyydytys

● Unnutus on tavallista pienillä lapsilla.

Lapsiryhmässä on usein lapsia,
jotka koskettelevat sukuelimiään toisten nähden
tai peiton alla silloin, kun he nukahtavat.
Usein siihen ei tarvitse
lainkaan puuttua.

On tärkeää tietää,
miten lapsia voi ohjata
ja miten puhua asiasta vanhemmille.

Jos unnutus on pakonomaista tai ahdistunutta,
huolehdi, että lapsi saa apua.

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Pienen lapsen unnutus

- Lapsi hakee unnuttamalla ajankulua, rauhoittumista tai lohtua.
- Lapsi ei yhdistä siihen häpeää.
- Ohjaa lapsi ystävällisesti omaan rauhaan.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

TEHTÄVÄ

- Mieti tilannetta, jossa pieni lapsi unnuttaa.
- Miten lähtisit keskustelemaan asiasta työkaverisi kanssa?
- Tutustu aiheeseen [Puheeksi ottamisen korteista](#) ja [Ohjaajan oppaasta](#). Oppaan sivu 12.

6. Turvataidot

- **Turvallisuus ja turvataidot ovat lasten kehotunnekasvatuksessa tärkeitä.**

Turvataitoja lapset tarvitsevat arkisissa lasten leikeissä. Niiden avulla lapsi voi tunnistaa ikäviä tilanteita ja suojella itseään.

Lapsi tarvitsee turvataitoja myös yllättävissä ja pelottavissa tilanteissa lasten tai aikuisten kanssa.

Opeta lapselle turvataitoja. Silloin lapsi saa luvan puhua kehosta ja turvallisuudesta aikuiselle. Lapsella on oikeus olla turvassa.

Kun lapsi saa taitoja, hän oppii puhumaan, varomaan ja kertomaan, jos jotakin on tapahtunut.

Kerro lapselle, että jos kosketus tuntuu pahalta,
Hän saa sanoa ei.
Pahasta kosketuksesta pitää kertoa tutulle aikuiselle.

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Lasten turvataidot

- Lapsi opettelee sanomaan ei. Harjoittele lasten kanssa.
- Lapsen ei tarvitse olla aina kiltti.
- Lapsi saa päättää omasta kehostaan.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Miksi turvataitoja opetetaan lapsille

- Lapsi oppii puolustamaan omia rajojaan.
- Kunnioittamaan omaa ja toisten kehoa.
- Rohkeutta toimia jämakästi.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

TEHTÄVÄ

- Valitse [Turvataidot ja lapsen keho](#) -julisteesta yksi turvataito.
- Mieti, miten opettaisit sen työkaverillesi tai lapsille. Opetä siitä tieto, taito ja asenne.

Pienten lasten mediataidot

- **Pienet lapset viettävät aikaansa yhä enemmän medialaitteilla, esimerkiksi kännykän tai tabletin kanssa.**

Lapset myös näkevät ja kuulevat mediassa asioita, jotka eivät sovi heille.

Lapset tarvitsevat suojaa, ohjeita sekä tietoa.

Tutustu lapsen kanssa yhdessä medialaitteisiin, sovelluksiin ja peleihin.

Kerro myös median vaaroista, joita ovat esimerkiksi kiusaaminen, alastonkuvat tai seksuaalinen houkuttelu. Myös omien kuvien lähettäminen on riski.

Harjoitella yhdessä, miten toimia hankalissa tilanteissa. Jos lapsi näkee jotain pelottavaa, sitä ei tarvitse katsoa.

Hän voi lähteä pois tilanteesta tai sulkea laitteen.

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Digiturvataidot

- Tutustu yhdessä lapsen kanssa sovelluksiin, peleihin ja laitteisiin.
- Kerro riskeistä ja opeta turvataitoja.
- Noudata ikärajoja ja opeta ne.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

TEHTÄVÄ

- Kerää kuvia medialaitteista ja nimetkää niitä lasten kanssa.
- Opettele lasten kanssa peleissä ja ohjelmissa olevien ikärajojen merkinnät ja sisältösymbolit.

7. Työkaluja kehotunnekasvatukseen

Erityisesti ammattilaisille

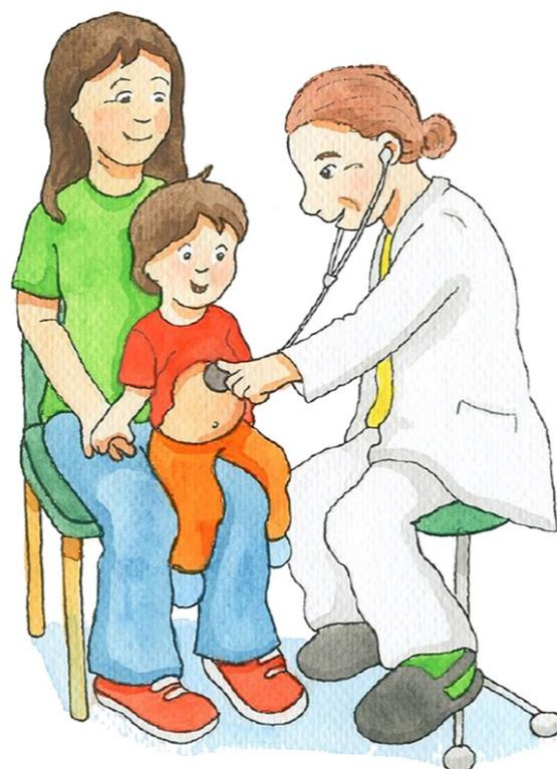
- **Työssäsi kehotunnekasvattajana saat apua monista työkaluista. Tutustu niihin huolella.**

Materiaaleja kannattaa tarjota myös työtovereille, vanhemmille ja ottaa käyttöön lasten kanssa.

Näin kaikki voivat tutustua aiheeseen omassa tahdissa ja rauhassa.

Väestöliiton materiaaleja saa tulostaa ja jakaa vapaasti maksutta. Myös videoita saa esittää eri tilaisuuksissa.

Tutustu kaikkiin Väestöliiton materiaaleihin [tästä](#)

Starttipaketti ammattilaisille

Tämä [starttipaketti](#) tarjoaa linkit materiaaleihin, joilla on hyvä aloittaa kehotunnekasvatus.

Ikätasoinen kehitys

Tue lapsen kehitystä -materiaali tarjoaa tietoa eri-ikäisten lasten seksuaalisuudesta ja sen tukemisesta.

Lapsen seksuaalinen kehitys (A4)

[0-1v](#) [2-3v](#) [4-5v](#) [6v](#)

[Tue lapsen kehitystä -juliste 0-6v](#) (A1)

Tietovihko

[Uteliaana seksuaalisuudesta](#)

tarjoaa tietoa lasten tavallisesta ja huolestuttavasta seksuaalisesta käytöksestä.

Puheeksi ottamisen kortit

[Kuvakorttien](#) avulla on helppo aloittaa keskustelu eri aiheista.

[Ohjaajan oppaasta](#) saat lisätietoa.

VIDEO

Seuraava video sisältää:

Puheeksi ottamisen kortit

- Korttien ja ohjaajan oppaan avulla saat puhumisen malleja ja sanoja.
- Kortteja on 21 kappaletta.
- Kortteja voi käyttää yhdessä lasten, työkavereiden ja vanhempien kanssa.
- [Katso video klikkaamalla tästä.](#)

Väestöliiton kehotunnekasvatuksen verkkosivut

[Sieltä](#) löydät tietoa, materiaaleja ja malleja.

Löydät myös [aloitussivulta](#) tietoa ajankohtaisista aiheista.

Harjoitukset lapsiryhmälle

[Harjoitukset](#) antavat tarkat ohjeet, miten voit toteuttaa kehotunnekasvatusta lapsiryhmässä.

Kirjoja ja lauluja tuokioihin:

[Lasten kuvakirjalistat](#)

Lasten kuvakirjat auttavat käsittelemään kaikkia kehotunnekasvatuksen aiheita.

[Laululista](#)

Lapset pitävät lauluista ja laululeikeistä. He myös oppivat niistä.

Videoita ammattilaisten käyttöön

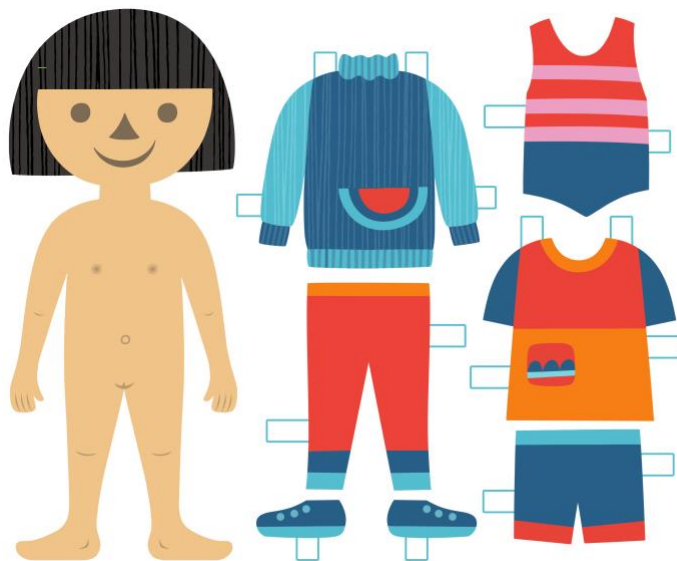
löydät [täältä](#). Voit käyttää videoita vapaasti omassa työssäsi. Videot löytyvät You Tubesta Väestöliiton Lasten Kehotunnekasvatus kanavalta.

Pikku Kakkosen opetusvideot omasta kehosta

Lasten televisio-ohjelma **Pikku Kakkonen** teki turvataitokampanjan yhdessä Väestöliiton kanssa.

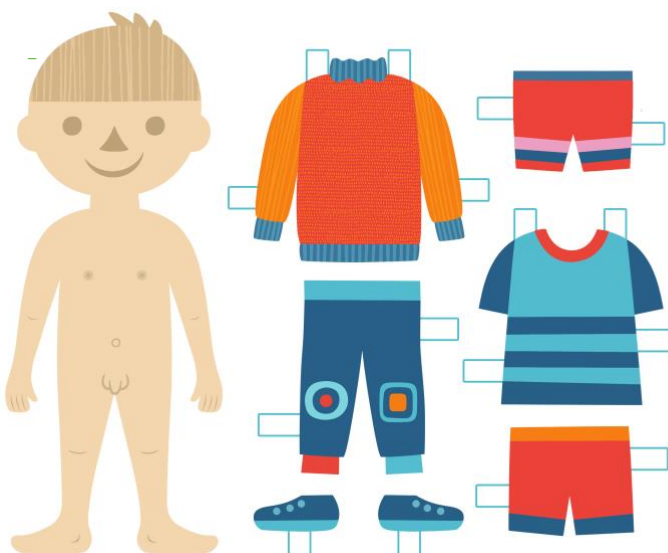
[Täältä](#) voit katsoa lapsille sopivat opetusvideot ja lukea tietoa kehosta ja turvataidoista. Voit myös tulostaa paperinuket.

[Tyttö](#) ja [poika](#) -paperinuket.

Väestöliitto
hyvaksymys.fi/gsi/jaaksaari/isuus

PIKKU KAKKONEN ...
PAPERINUKET Leikkaa irti ja leiki!
Lisätietoa kehotunnekasvatuksesta: yle.fi/lapset

Väestöliitto
hyvaksymys.fi/gsi/jaaksaari/isuus

PIKKU KAKKONEN ...
PAPERINUKET Leikkaa irti ja leiki!
Lisätietoa kehotunnekasvatuksesta: yle.fi/lapset

Erityisesti vanhemmille:

- **Alla on erityisesti lasten vanhemmille sopivia kehotunnekasvatuksen työkaluja.**
Anna vanhemmille linkkejä, keskustele tai pidä vaikka vanhempainilta aiheesta.

Vanhemmat voivat materiaalien kautta tutustua kehotunnekasvatuksen periaatteisiin.
Tällöin voitte luoda yhteistä kasvatusta lapsille.

Starttipaketti [vanhemmille](#) ja [lapsille](#)

Vanhemman starttipaketin voit tarjota vanhemmille, joille lasten kehotunnekasvatus on uusi asia. Siitä löytyvät linkit tärkeimpiin vanhempien materiaaleihin.

Lasten starttipaketissa kuvataan materiaaleja, joita voi käyttää lasten kanssa, kun haluaa aloittaa kehotunnekasvatusta. Kerro vanhemmille lasten starttipaketista. Tutustukaa siihen yhdessä.

Tutkimusmatka upeaan kehoon

[Perusopas](#) kehotunnekasvatuksesta.

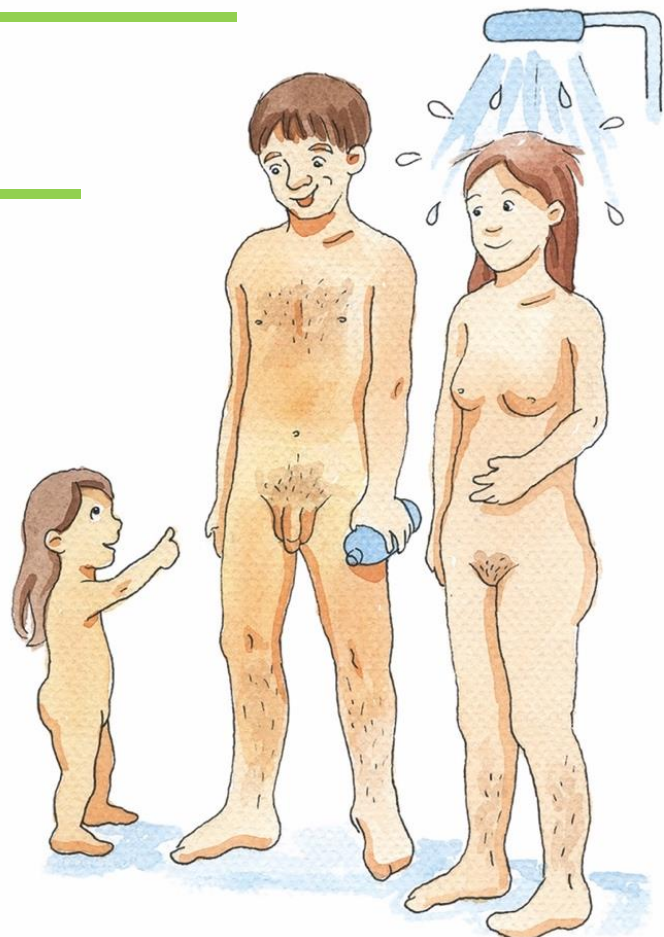
Vanhempainiltamalli

Ammattilaisen ohjeet ja diat miten ja mistä aiheista kannattaa puhua vanhemmille kehotunnekasvatuksen vanhempainillassa. Vanhempainiltamalli sisältää [tiivistelmän](#), [diat](#) sekä [ohjaajan oppaan](#).

Hyvä Kysymys -sivusto

[Tänne](#) on koottuna vanhemmille sopivaa tietoa kehotunnekasvatuksesta.

Ohjaa vanhemmat tutustumaan sivustoon. Sivustolta voi hakea artikkeleita, videoita, kursseja ja muuta tietoa.

Lähteet ja perusta

Kaikki kurssin sisällöt perustuvat kansallisiin ja kansainvälisiin tutkimuksiin ja ohjeisiin.

Näitä ovat muun muassa
(linkit eivät johda selkotehtisivulle):

- [Lasten oikeuksien sopimus](#)
- [Opetushallituksen velvoittavat asiakirjat](#)
- [Väkivallaton lapsuus -toimenpidesuunnitelma 2020-2025](#)
- [WHO:n seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa](#)
- [Lanzaroten sopimus](#)